

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Västmanlands sjukhus Västerås

Klinik

Hematologi

Specialitet

2019-05-14 – 2019-05-14

Datum

Västerås

Ort

Bengt Sallerfors

Inspektör

Styrkor

- Den hematologiska verksamheten vid Västmanlands sjukhus Västerås har en bred verksamhet som tillsammans med randutbildningarna erbjuder en allsidig hematologisk utbildning
- Välutrustad klinik med genomtänkt rekryteringsstrategi
- Gott utbildningsklimat och positiv stämning
- Diagnostiskt centrum utgör en av positionerna för ST läkarna i hematologi och ger goda förutsättningar för utbildning, avseende utredning av lymfom
- Gott samarbete med Uppsala Akademiska Sjukhus genom sidutbildningar, regelbundna kontakter och regionala videokonferenser
- ST-läkarna får tidigt i utbildningen erfarenhet av hematologisk mottagning med såväl nybesök som uppföljningar
- Ledningsläkarfunktionen vid akutmottagningen under kontorstid ger goda förutsättningar för en välfungerande handledning
- ST-läkarna erbjuds administrativa uppdrag i strategiska frågor och undervisar AT-läkare och studenter
- ST-läkarna genomför årligen ett medicinskt diagnostiskt prov som ett led i kompetensbedömningen

Svagheter

- Specialistbemanningen i förhållande till uppdraget är för närvarande sparsam
- Formerna för den vetenskapliga kompetensutvecklingen är otydliga
- Region Västmanlands övergripande dokument avseende ST-utbildningen användes i begränsad omfattning, såsom exempelvis etablerade metoder för att följa ST-läkarnas kompetensutveckling
- Studierektorns roll för ST-läkare i hematologi är otydlig
- Medicinklinikens samarbete med CKF är alltför sparsam
- Den valda modellen för egenstudier fungerar ej

Förbättringspotential

- Utbildningsplaner måste framarbetas och fastställas tidigt i utbildningen
- Möten mellan handledarna och studierektor bör anordnas regelbundet för att skapa gemensam struktur i handledningsprocessen
- Se över möjligheten att genom kontakt mellan handledarna på hemklinik och mottagande klinik före, under och efter sidutbildningarna optimera resultatet
- Vikten av avrapportering av kurser och sidutbildning bör tydliggöras
- Strukturera egenstudierna exempelvis genom att koppla dem till aktuella remissfall
- Stärk den vetenskapliga utbildningen genom införande av Journal Clubs och ökat samarbete med CKF

STRUKTUR

A Verksamheten

Medicinkliniken vid Västmanlands sjukhus Västerås har ett upptagningsområde på cirka 280 000 invånare för länsövergripande uppdrag och 200 000 för det primära upptagningsområdet. Medicinkliniken innehåller profilmrådena akutmedicin, endokrinologi, gastroenterologi, hematologi, kardiologi, lungmedicin, neurologi och njurmedicin. Det finns också ett diagnostiskt centrum, som huvudsakligen bemannas av läkare från medicin- och onkologklinikerna. Medicinkliniken har 120 fastställda vårdplatser, varav 106 för närvarande är öppna. MAVA har tre platser för intermediärvård.

Profilmrådet hematologi förfogar, tillsammans med gastroenterologi, över 19 vårdplatser med ett mellan profilmrådena flexibelt platsutnyttjande. Över tid beläggs cirka hälften av platserna av patienter med hematologiska sjukdomstillstånd. Avdelningen har tillgång till vårdplatser med möjligheter till isolering av infektionskänsliga patienter. Utöver slutenvårdsplatserna finns en hematologisk mottagning och en hematologisk dagvård, bemannad med erfaren personal. Vi hematologimottagningen följs även flertalet av klinikens patienter med tromboemboliska sjukdomstillstånd. Sjukhuset i Västerås har en onkologiklinik, som behandlar flertalet patienter med lymfom. Lymfomutredningar sker i betydande omfattning vid sjukhusets diagnostiska centrum, där medicinklinikens ST-läkare tjänstgör. Den kliniska verksamheten omfattar de flesta hematologiska sjukdomstillstånd. Cytostatikabehandlingar kan ges alla veckans sju dagar. Patienter med akut lymfatisk leukemi, akut promyelocytyleukemi, svår aplastisk anemi, remitteras som regel till Uppsala Akademiska Sjukhus Allogena stamcellstransplantationer genomförs i sin helhet i Uppsala, autologt stamcellstransplanterade patienter eftervårdas i Västerås. Hematopatologin utförs i Uppsala men benmärgsutstryk kan i viss utsträckning preliminärgranskas på sjukhusets kemiska laboratorium under kontorstid. Erforderliga stödfunktioner finns från röntgen, diagnostiska laboratorier och transfusionsmedicin.

Verksamheten är tillsammans med randutbildningarna tillräcklig allsidig avseende patientsammansättning och sjukdomspanorama för att målbeskrivningens krav i hematologi skall kunna uppfyllas. Det finns övergripande skriftliga riktlinjer från regionen hur ST-utbildningen skall genomföras och utvärderas, vilka överensstämmer med författningen.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Kliniken har cirka 550 anställda, varav 50 specialister och drygt 20 ST-läkare. Flertalet är specialister inom ytterligare en invärtesmedicinsk specialitet. 9 av specialisterna är disputerade. Profilmrådet hematologi har tre specialister, varav två är disputerade. Därtill finns en specialist med utländsk examen som genomgår kompletterande svensk utbildning. För närvarande finns en ST-läkare i hematologi. Därtill finns en ST-läkare som, efter i närtid avslutad utbildning i internmedicin, planerar att påbörja en specialistutbildning i hematologi. Formell hematologisk beredskapsorganisation saknas. Handledaren är specialistkompetent och har genomgått handledarutbildning. Klinikens studierektor har 20% tid avsatt för uppdraget, som omfattar hela medicinkliniken. Det finns övergripande dokument för ST-handledaruppdraget och uppdragsbeskrivning för ST-studierektor.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Lokaler liksom utrustningen för diagnostik och behandling är adekvat. ST-läkaren har tillgång till egen fast arbetsplats med dator. En större tillbyggnad av sjukhuset i Västerås är under planering. Jourrummen har ordinär standard. Via sjukhusets medicinska bibliotek och regionens intranät finns tillgång till adekvata databaser och tidskrifter.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Alla ST-läkare får, med stöd av dokument och muntlig information, introduktion till tjänstgöringen då de börjar vid kliniken. Utöver det arrangerar regionen en introduktionsdag riktad till ST-läkare och deras handledare. Utbildningen omfattar placeringar inom kliniken alla profilområden. ST-läkaren, som för närvarande genomgår randutbildning vid universitetssjukhus, har en plan för sin utbildning upplagd utefter målbeskrivningen. Det skriftliga utbildningsprogrammet finns inom kort i final version. Samtliga ST-läkare som siktar mot specialitet i hematologi, förväntas att bli dubbelspecialister med internmedicin som första specialitet. Jourtjänstgöring sker inom ramen för underläkarnas uppdrag vid kliniken. Redan under andra hälften av utbildningen i internmedicin ökar andelen mottagning inom hematologi. Randutbildningarna i hematologi utanför Västerås omfattar 12–15 månader. Dessa fördelas på minst 6 månader hematologi inkluderande transplantationsverksamhet i Uppsala samt hematopatologi, transfusionsmedicin och koagulation i Uppsala eller Stockholm. Randutbildning i onkologi sker såväl i Västerås som vid universitetssjukhus.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i målbeskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Varje ST-läkare har en personlig handledare både under grund- och sidoutbildningen. I Region Västmanland finns dokument hur utbildningen skall utvärderas utifrån målbeskrivningen. Specialistkollegium med etablerade skattningsinstrument genomförs så att varje ST-läkare utvärderas en gång årligen. Därtill har kliniken utarbetat ett diagnostiskt medicinskt prov som varje ST-läkare genomgår årligen för bedömning av kompetensutvecklingen. Resultatet återkopplas i dialog med den personlige handledaren. Övriga kända instrument användes individuellt. Dokumentation sker kontinuerligt efter varje uppnått delmål. Tid för handledning finns schemalagd en gång i veckan. Det finns god tillgång till instruktioner för det dagliga arbetet och utbildningsklimatet är gott.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

En regional videoutbildning administreras från Uppsala en gång i veckan. Utöver klinikens gemensamma internutbildningar har profilmrådet hematologi egna patientrelaterade utbildningsaktiviteter 1-2 gånger i veckan. Därtill arrangeras en regional hematologisk videokonferens från Uppsala tre gånger per termin. Egenstudier förväntas ske inom ramen för den kliniska tjänstgöringen. Deltagandet i externa utbildningar sammanställs och följs kontinuerligt.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Regionen arrangerar kurser i vetenskapsmetodik. Tid finns avsatt för projektarbeten i vetenskapligt arbete under 6–10 veckor. Centrum för klinisk forskning (CKF), är en regional resurs i detta sammanhang, vilken dock utnyttjas sparsamt. För samtliga ST-läkare på kliniken är det dessutom obligatoriskt att genomföra ett kvalitetsarbete i enlighet med målbeskrivningens krav.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Alla ST-läkare på kliniken går kurs i ledarskaps- och kommunikativ kompetens arrangerade av regionen. ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskaper och erfarenhet av ledarskap genom att ingå i klinikens strategiska grupperingar. ST-läkarna har själva uppdrag som handledare och föreläsare för AT-läkare och läkarstudenter. ST-läkarna tilldelas även administrativa uppgifter.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.